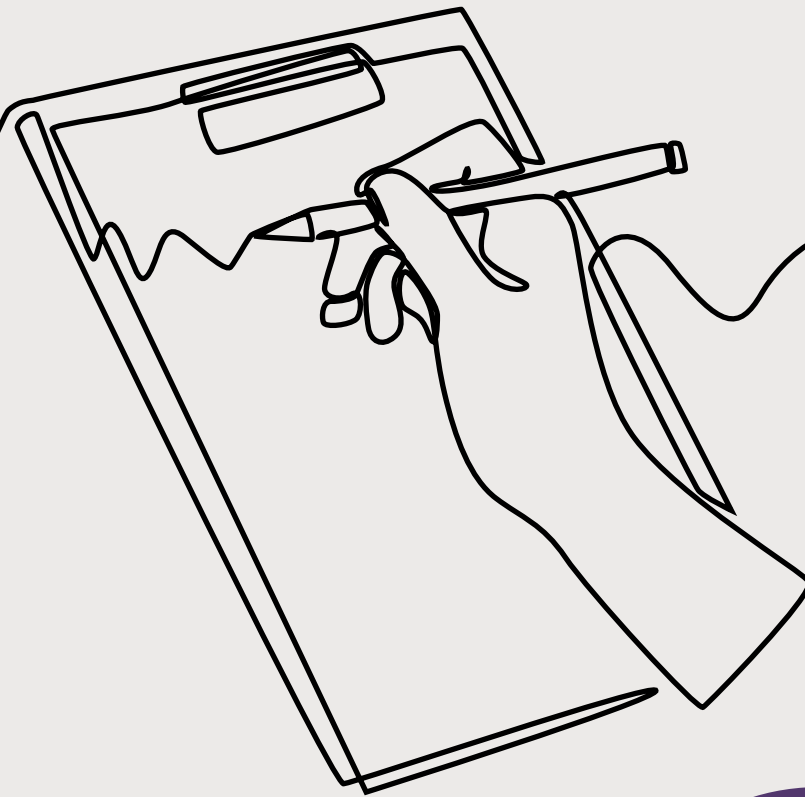

МАТЕРІАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ

(ACTUS REUS —
ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА)

Відповідно до Гаазьких принципів
щодо сексуального насильства:

<https://thehagueprinciples.org>

СПЕЦІАЛЬНІ ТРИБУНАЛИ

1. Матеріальні елементи сексуального насильства, кваліфікованого як злочин проти людяності у формі інших нелюдських діянь, вперше були розроблені МТР у справі Акайєсу (Akayesu) як (a) «будь-який акт сексуального характеру», який (b) «вчинено проти особи за обставин, які мають характер примусу».¹ Після цього різні судові палати МТКЮ розглядали матеріальні елементи злочину, застосовуючи різноманітні, але достатньо послідовні підходи, зокрема щодо того, чи потрібно доводити відсутність згоди.
2. Наприклад, у справі Фурунджії (Furundžija) Судова палата постановила, що: «згідно з міжнародними кримінальними нормами, карається не тільки зґвалтування, але й будь-яке серйозне сексуальне насильство, навіть якщо не було фактичного проникнення [...] заборона охоплює всі серйозні насильства сексуального характеру проти фізичної та моральної недоторканості особи [...] шляхом примушування, погрози силою або залякування у спосіб, що руйнує та принижує гідність потерпілої особи».² Навпаки, у справі Мілутіновича (Milutinović) судова палата описала матеріальні елементи «сексуального посягання» наступним чином: (a) вчинення «акту сексуального характеру щодо іншої особи, у тому числі з вимогою до цієї особи вчинити такий акт. (b) Цей акт зазіхає на фізичну недоторканність або особисту гідність потерпілого. © Потерпілий не погоджується на цей акт».³
3. Судова палата у справі Квочка та ін. (Kvočka et al) прийняла визначення сексуального насильства, викладене в судовому рішенні у справі Акайєсу.⁴ Судова палата також пояснила, що «сексуальне насильство є ширшим, ніж зґвалтування, включаючи такі злочини, як сексуальне рабство або розбещення», а також «сексуальне калічення, примусові шлюби та примусові аборти, а також гендерні злочини, чітко перелічені в Статуті МКС як воєнні злочини та злочини проти людяності».⁵
4. У справі Дордєвіча (Đorđević) Апеляційна палата підтвердила визначення сексуального насильства, прийняте Судовою палатою, як це було спочатку встановлено в судовому рішенні у справі Мілутіновича.⁶
5. Важливо мати на увазі, що коли акт сексуального насильства кваліфікується як базове діяння конкретного воєнного злочину або злочинів проти людяності, також необхідно задовольнити конкретні матеріальні елементи цих злочинів.⁷

РИМСЬКИЙ СТАТУТ

1. Для притягнення до відповідальності за злочини проти людяності та воєнні злочини «будь-якої іншої форми сексуального насильства», Елементи злочинів МКС вимагають встановити наступні матеріальні елементи:
  - a. «Виконавець вчинив акт сексуального характеру проти однієї чи кількох осіб або змусив таку особу або осіб до акту сексуального характеру шляхом застосування фізичної сили, погрози застосування сили чи примусу, наприклад, через страх насильства, тиск обставин, затримання, психологічний тиск або зловживання владою щодо будь-якої особи або осіб, або шляхом використання середовища примусу або нездатності такої особи або осіб дати щирі згоду».⁸
  - b. Така поведінка мала тяжкість, порівнянну із:
    - i. Злочинами проти людяності у формі сексуального насильства (стаття 7(1)(g)-6) — іншими злочинами проти людяності в статті 7(1)(g) Статуту, а саме зґвалтуванням, сексуальним рабством, примусовою проституцією, примусовою вагітністю та примусовою стерилізацією;⁹

- ii. Воєнними злочинами у формі сексуального насильства (стаття 8(2)(b)(xxii)-6), пов'язаними з міжнародним збройним конфліктом, — серйозними порушеннями Женевських конвенцій;¹⁰
- iii. Воєнними злочинами у формі сексуального насильства (стаття 8(2)(e)(vi)-6, пов'язаними зі збройним конфліктом неміжнародного характеру — серйозним порушенням статті 3, спільної для чотирьох Женевських конвенцій.¹¹

Примітки

- 1 The Prosecutor v. Akayesu, ICTR-96-4-T, [Judgement](#), 2 September 1998 (“Akayesu Trial Judgement”), paras 598, 688 (було зроблено висновок: «[с]ексуальне насильство, яке включає зґвалтування, вважається актом сексуального характеру, який вчиняється щодо особи за обставин, які є примусовими»). Це визначення не було оскаржено в апеляційному порядку.
- 2 Furundžija [Trial Judgement](#), para 186. Див. також Stakić [Trial Judgement](#), para 757 та Prosecutor v. Brđanin, IT-99-36-T, [Judgement](#), 1 September 2004 (“Brđanin [Trial Judgement](#)”), para 1012 (було прийнято таке ж визначення). У цих випадках визначення сексуального насильства в апеляції не оскаржувалося.
- 3 Milutinović et al [Trial Judgement](#), Vol. 1 of 4, para 201. Див. також Prosecutor v. Đorđević, IT-05-87/1-T, [Public Judgement with Confidential Annex](#), 23 February 2011 (“Đorđević Trial Judgement”), para 1768 (було прийнято визначення сексуального насильства, надане в судовому рішенні у справі Milutinović et al).
- 4 Prosecutor v. Kvočka et al, IT-98-30/1-T, [Judgement](#), 2 November 2001 (“Kvočka et al Trial Judgement”), para 180. Це визначення не було оскаржено в апеляційному порядку.
- 5 Kvočka et al [Trial Judgement](#), para 180 and fn 343.
- 6 Див. Prosecutor v. Đorđević, IT-05-87/1-A, [Judgement](#), 27 January 2014 (“Đorđević Appeal Judgement”), para 851.
- 7 Див., наприклад Milutinović et al [Trial Judgement](#), Vol. 1 of 4, para 201 (було з'ясовано, що для встановлення базового діяння сексуального насильства у формі переслідування як злочину проти людяності, обвинувачення, окрім елементів сексуального насильства, має довести конкретні ознаки переслідування).
- 8 [ICC Elements of Crimes](#), Articles 7(1)(g)-6, 8(2)(b)(xxii)-6, and 8(2)(e)(vi)-6, Element One.
- 9 [ICC Elements of Crimes](#), Article 7(1)(g)-6, Element Two.
- 10 [ICC Elements of Crimes](#), Article 8(2)(b)(xxii)-6, Element Two.
- 11 [ICC Elements of Crimes](#), Article 8(2)(e)(vi)-6, Element Two.